

HAR DU BLIVIT UTSATT FÖR SEXUALBROTT?

Kan någon hjälpa mig?

Hur lång tid tar en rättegång?

När preskriberas brottet?

Kan jag åtalas för förtal?

Det här dokumentet är framtaget för att guida dig om du har utsatts för sexualbrott eller om du tror att du har utsatts för sexualbrott. Här beskrivs vad du behöver göra och när, hur processen går till, hur lång tid det tar, vad det kostar, vilka konsekvenser en polisanmälan kan få, samt vart du kan vända dig för att få hjälp och stöd.

Under varje rubrik finns en punktsammanfattning av den text som därefter mer utförligt beskriver stegen i rättsprocessen. På sista sidan i dokumentet beskrivs ett typexempel på en person som har råkat ut för sexualbrott.

1. Polisanmälan

- Ring 114 14 eller gå till en polisstation
- Även för brott som inträffade för länge sen, se dock preskriptionstiderna i punkt 10 nedan
- Även om du inte vet med säkerhet att det du har utsatts för är brottsligt
- Begär målsägandebitråde (advokat eller biträdande jurist vid en advokatbyrå)
- Stödperson från nxtME följer med om du vill
- Kostar ingenting

Polisanmäl sexualbrott via telefon, nr 114 14, eller på en polisstation. Polisanmälan görs även om brottet inträffade för länge sen och även om du inte vet med säkerhet att det du har utsatts för är brottsligt. Se dock preskriptionstiderna i punkt 10 nedan. En stödperson från nxtME kan följa med dig till polisstationen om du tycker det är obehagligt att gå dit själv. Det är bra att redan vid polisanmälan säga att du vill ha ett målsägandebitråde, i de flesta fall en advokat

ADRESS

Riddargatan 12 B Kungsgatan 62
114 35 Stockholm 753 18 Uppsala

TELEFON/FAX

T: 08 - 21 44 40
F: 08 - 400 115 83

E-POST/WEBB

info@advokatfirmanz.se
www.advokatfirmanz.se

ORG.NR

556933 - 8618
Bolaget innehar f-skatt

BANKGIRO

188-2836 arvoden
193-0734 klientmedel

eller biträdande jurist vid en advokatbyrå som hjälper dig genom hela rättsprocessen. Du har rätt att själv välja målsägandebiträde. Om du inte begär någon speciell person utser domstolen ett lämpligt biträde åt dig. Målsägandebiträdet ger dig t.ex. stöd och hjälp med förberedelse inför polisförhör och med upprättande av skadeståndsanspråk under rättegången etc. Målsägandebiträdet bekostas fullt ut av staten. Det kostar ingenting att anmäla brott.

2. Förundersökning

- Polisförhör & insamling av uppgifter
- Målsägandebiträdet förbereder dig och ger stöd

Efter att polisen har tagit emot din anmälan kallas du till polisförhör för att berätta om dina upplevelser. Du får berätta vad du har utsatts för, av vem eller vilka, hur länge det har pågått och om det finns vittnen. Du kommer även att få berätta om vilka skador du har fått, såväl fysiska som psykiska. Den typen av frågor är viktiga att få svar på för att ärendet ska kunna leda vidare. Om du har ett målsägandebiträde följer han/hon med dig till polisförhöret. Målsägandebiträdet förbereder dig inför polisförhöret och guidar dig genom processen.

Polisutredningen kallas för förundersökning och är till för att samla in uppgifter om det som har hänt. Förundersökningen leds av en åklagare. När förundersökningen är klar beslutar åklagaren om åtal ska väckas vid domstol.

3. Åtal?

- Åklagaren väcker åtal om det finns *tillräcklig bevisning*
- Åtal/stämningsansökan leder till rättegång
- Utan bevis läggs ärendet ner

Baserat på det som framkommit under förundersökningen beslutar åklagaren om det finns tillräcklig bevisning för att den som misstänks för brottet ska kunna åtalas. Ett åtal initieras genom att en stämningsansökan inges till domstolen. Åtalet leder till muntlig förhandling i tingsrätten, dvs. rättegång.

4. Vad är tillräcklig bevisning?

- Bevis ger objektiva stöd åt dina subjektiva upplevelser
- Tydlig bevisning kan vara avgörande för en fällande dom
- T.ex. journalanteckning från läkare, psykolog, gynekolog, BUP, vittnen
- Bedöms individuellt

Bevis är till för att ge objektiva stöd åt dina subjektiva upplevelser. Tydlig bevisning kan vara avgörande för om den som har begått brottet döms av domstolen. Bevis kan vara journalanteckningar från läkare, psykolog, gynekolog, BUP, vittnen som har sett eller hört om

brottet. Andra bevis är t.ex. dagbok och liknande. Bevis kan i princip vara vad som helst som kan styrka dina upplevelser. Vad som anses vara tillräcklig bevisning bedöms individuellt.

5. Rättegång

- Åtal leder till rättegång
- Muntliga förhör i domstolen
- Överklaga inom 3 veckor

Ett åtal leder till muntlig förhandling i tingsrätten, dvs. rättegång. Där förhör du, den tilltalade (den som har begått brottet) och eventuella vittnen. Är du under 15 år behöver du inte förhöras under rättegången. Du förhöras då istället på en särskild avdelning hos polisen. Förhöret spelas in och videoinspelningsen spelas upp under rättegången. Eventuell annan bevisning presenteras. Sedan gör domstolen sin bedömning och meddelar domen. Om du, åklagaren eller den tilltalade, inte är nöjd med tingsrättens dom kan den överklagas till hovrätten inom 3 veckor. Därefter kan domen inte längre överklagas, den vinner då så kallad laga kraft.

6. Hur lång tid tar det?

Det går inte att svara på exakt hur lång tid en rättsprocess tar. Frågan är beroende av flera aktörer och omständigheter. Ditt målsägandebitråde förklarar varje steg i din individuella process.

7. Vad kostar det?

- Kostar ingenting
- Du kan få ersättning för t.ex. resekostnader till och från domstolen
- Du kan få skadestånd

Staten bekostar ditt målsägandebitråde fullt ut och du betalar ingenting för rättsprocessen. Du kan få ersättning för t.ex. resekostnader till och från domstolen av staten och du kan få skadestånd för det brott du har utsatts för. Målsägandebiträdet hjälper dig med skadeståndsanspråk.

8. Kan jag dömas för förtal om jag polisanmäler någon för sexualbrott?

- Förtal om man utpekar någon som brottslig *inför allmänheten*, t.ex. på Internet
- Inte förtal om det är *sant och* det med hänsyn till omständigheterna kan anses *försvarligt*
- Inte förtal att polisanmäla brott som faktiskt har begåtts

Den som pekar ut någon som brottslig med *avsikt* att skada den personens anseende *hos den krets som personen tillhör*, t.ex. vänner och familj, kan dömas för förtal till *böter*. Om det med

hänsyn till omständigheterna kan anses *försvarligt* att peka ut någon som brottslig, *och* om man har bevis eller skälig grund för att uppgiften är sann, kan man *inte* dömas för förtal.

Självklart ska man ha rätt att anmäla brott utan att riskera att dömas för förtal. En polisanmälan i sig anses inte ha för *avsikt* att skada personens anseende *hos den krets som personen tillhör* eftersom polisanmälan normalt sett inte kommer *allmänheten* tillkänna. Det är vidare *försvarligt* att polisanmäla någon för ett brott som personen i fråga faktiskt har begått.

Att t.ex. peka ut någon på en blogg som man vet att den utpekade och hans/hennes vänner läser är typiskt sett en situation där det finns *avsikt* att skada personens anseende hos den krets som personen tillhör.

9. Vem kan hjälpa mig?

- nxtME
- Brottsofferjouren
- Målsägandebiträde (advokat eller biträdande jurist med inriktning på brottmål)
- Polisen
- Skolpsykolog/kurator
- Lärare i skolan
- Annan vuxen som du känner förtroende för

Det är viktigt att du får hjälp och stöd om du har utsatts för ett sexualbrott. nxtME har stor kunskap och förståelse för vad det innebär att bli utsatt för sexualbrott. nxtME har bland annat stödpersoner som kan hjälpa dig och följa med dig till t.ex. gynekolog eller polis. Brottsofferjouren kan ge rådgivning när du har utsatts för brott. Du kan även kontakta en advokat eller en biträdande jurist vid en advokatbyrå med inriktning på brottmål som kan hjälpa dig genom den rättsliga processen. Vidare kan du alltid kontakta polisen, skolpsykolog, lärare eller någon annan vuxen som du känner förtroende för.

10. Preskriptionstider

I matrisen nedan anges preskriptionstiden för brottsbalkens olika sexualbrott (ej prostitution eller koppleri). Att ett brott har preskriberats innebär att man inte längre kan åtala någon för brottet. Sexualbrotten beskrivs utförligt i 6 kapitlet brottsbalken. Preskriptionstiden vid sexualbrott påbörjas som huvudregel då den som har utsatts för brottet fyller 18 år, förutsatt att brottet begicks när den utsatte var under 18 år. För brott med brottsrubriceringen samlag med avkomling, samlag med syskon och kontakt med barn i sexuellt syfte påbörjas preskriptionstiden dock vid tidpunkten för brottet, se matrisen nedan.

För de brott som i matrisen är kursiverade omfattas även *försök* till brottet. Samma preskriptionstid gäller för försök.

Brott	Preskriptionstid
Våldtäkt[°]	10 år
Våldtäkt, mindre grovt [°]	10 år
Grov våldtäkt[°]	15 år
Sexuellt tvång[°]	5 år
Grovt sexuellt tvång[°]	10 år
Sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning[°]	5 år
Grovt sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning[°]	10 år
Våldtäkt mot barn^{°°}	10 år
Grov våldtäkt mot barn^{°°}	15 år
Sexuellt utnyttjande av barn^{°°}	10 år
Sexuellt övergrepp mot barn^{°°}	5 år
Grovt sexuellt övergrepp mot barn^{°°}	10 år
Samlag med avkomling ^{°°°}	5 år
Samlag med syskon ^{°°°}	2 år
Utnyttjande av barn för sexuell posering^{°°}	5 år
Grovt utnyttjande av barn för sexuell posering^{°°}	10 år
Sexuellt ofredande [°]	5 år
Kontakt med barn i sexuell syfte ^{°°°}	2 år

[°] Preskriptionstiden för dessa brott påbörjas när den som har utsatts för brottet fyller 18 år, förutsatt att brottet begicks när den utsatte var under 18 år. (Var den utsatte över 18 år då brottet begicks påbörjas preskriptionstiden vid tidpunkten för brottet.)

^{°°} Preskriptionstiden för dessa brott påbörjas när den som har utsatts för brottet fyller 18 år.

^{°°°} Preskriptionstiden för dessa brott påbörjas vid tidpunkten för brottet.

Stockholm den 2 november 2017

Lisa Barnekow
Advokatfirman Z

TYPEXEMPEL

Detta är ett typiskt exempel på en person som har råkat ut för sexualbrott.

Förutsättningar:

- Flicka som blivit utsatt för sexualbrott när hon var 12-14 år av sin pappa
- Nu har det gått 4 år sedan sista övergreppet
- Flickan har nyss fyllt 18 år. Hon funderar på om det har betydelse att hon inte längre är ett barn
- Flickan är rädd för att pappan ska anmäla henne för förtal om hon går till polisen
- Ibland är hon till och med osäker på om hon faktiskt har varit med om något eller om allt bara var en hemsk dröm
- Flickan går i tredje ring på gymnasiet och är orolig över att det ska kosta mycket att gå till en advokat

Händelseförlopp & beskrivning av processen:

1. Om det har gått lång tid sedan brottstillfället, be polisen, Brottsofferjouren eller en advokatbyrå med inriktning på brottmål om hjälp för att ta reda på om brottet är preskriberat, se punkt 10 ovan. Brotsrubriceringen beror bl.a. på hur många år flickan var *när brottet begicks*. Preskriptionstiden vid sexualbrott påbörjas som huvudregel då den som har utsatts för brottet fyller 18 år.
2. Polisanmäl och begär målsägandebitråde (advokat eller biträdande jurist vid en advokatbyrå).
3. Förundersökning inleds.
4. Polisen utreder och kallar till förhör, insamling av uppgifter.
5. Åklagaren beslutar om åtal.
6. Åtal leder till rättegång.
7. Efter tingsrättens dom har man 3 veckor på sig att överklaga till hovrätten.
8. Flickan kan inte dömas för förtal genom polisanmälan. Det krävs att man pekar ut någon *till allmänheten*.
9. Staten bekostar ditt målsägandebitråde etc. Du betalar ingenting.

